

Institutt for fysikk, NTNU

Faglig kontakt under eksamen:

Professor Johan S. Høy

Tlf. 93654

Sensurfrist:

Kontinuasjonseksamen i fag SIF4012 Fysikk 2

Fredag 17. august 2001

Kl. 09.00 - 13.00

Tillatte hjelpemidler: Godkjent lommekalkulator

Rottmann: Matematisk Formelsamling

Rottmann: Mathematische Formelsammlung

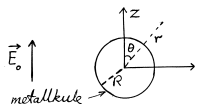
Oppgave 1

a) Utled hvordan elektriske ladninger er plassert på ledere i statisk likevekt. (Se bort fra hulrom for enkelthets skyld.)

En ladet metallkule berører innviden av et lukket metallhulrom (dvs. hulrom i leder). Hva skjer med ladningen til metallkula?

Vis at sammenhengen mellom overflateledning (ledning pr. arealenhett) σ og elektrisk felt langs en metalloverflate er $\sigma = \epsilon_0 E$.

b)

En metallkule med radius R plasseres i et ytre elektrisk felt som er rettet langs z -aksen og er av størrelse E_0 . Ladninger i metallkula blir da forskjøvet slik at det resulterende elektriske potensialet for $r > R$ blir

$$V(r) = Az + B \frac{\cos \theta}{r^2}$$

der r er radialavstanden fra sentrum av kula og θ er vinkelen radien danner med z -aksen ($z = r \cos \theta$). Hva er koeffisientene A og B uttrykt ved det gitte elektriske feltet E_0 ?

b) Ledningene ovenfor fører også elektrisk strøm I i hver sin retning. Ledningsstykket med lengde ℓ vil da også ha en selvinduktans L som skyldes generert magnetfelt fra strømmen. Utenfor en enkelt rett sirkulær leder er størrelsen på magnetfeltet

$$B = \frac{\mu_0 I}{2\pi r}$$

der μ_0 er permeabiliteten for vakuum og r er avstanden fra lederens sentrum.

Beregn denne selvinduktansen L . [Hint: Lag en lukket rektangulær strømsløyfe med lengde ℓ og bredde d ($d \ll \ell$) ved at endepunktene forbindes korte med ledere på tvers. (Dvs. magnetfeltet fra de korte lederne kan neglisjeres.)]

c) I samme plan som de 2 ledningene legges en rektangulær strømsløyfe med sidekanter av lengde a og b som vist på figuren under punkt a). Sidekantene med lengde b er parallelle til ledningene med nærmeste avstand s . Beregn induisert elektromotorisk spenning $\mathcal{E}$ i denne strømsløyfen når det er vekselstrøm i ledningene med strømstyrke

$$I = I_0 \cos \omega t$$

der ω er vinkelfrekvens og t er tiden.

Oppgitt: $Q = CV$, $\phi_m = LI$, $\phi_m = \int B dA$, $\int \frac{1}{x} dx = \ln|x|$,
 $\oint E ds = -\frac{d\phi_m}{dt}$

c) Forskyvningen av ladninger i metallkula fører til at det dannes seg overflateledninger med flateladningstetthet

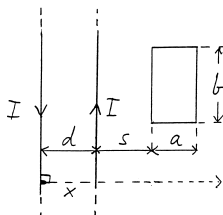
$$\sigma = \sigma_0 \cos \theta$$

på denne. Vis dette og bestem derved koeffisienten σ_0 .

Oppgitt: $\epsilon_0 \oint E dA = Q$, $E = \nabla V$
 $\nabla V = \frac{\partial V}{\partial r} \mathbf{e}_r + \frac{1}{r} \frac{\partial V}{\partial \theta} \mathbf{e}_\theta + \frac{1}{r \sin \theta} \frac{\partial V}{\partial \phi} \mathbf{e}_\phi$ (med kulekoordinater)

Oppgave 2

a)

Betrakt 2 uendelig lange parallelle elektriske ledninger med avstand d mellom sentrene som vist på figuren. De 2 ledningene har radius R ($d \gg R$). Det elektriske potensialet på den rette forbindelseslinjen mellom ledningene vil da være gitt ved

$$V(x) = \frac{\lambda}{2\pi\epsilon_0} \ln\left(\frac{x}{d-x}\right)$$

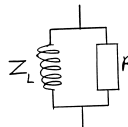
der x er posisjonen på denne linjen regnet fra sentrum av den ene lederen, og λ er netto linjeladning på den ene lederen med motsatt ladning på den andre. Hva er potensialforskjellen ΔV mellom de to lederne?

Et stykke av ledningsparet med lengde ℓ ($\ell \gg d$) kan betraktes som en kapasitans (kondensator). Beregn den tilhørende kapasitansen C når permittiviteten er ϵ_0 som for vakuum.

Oppgave 3

a) Hva er impedansen Z og fasevinkelen α mellom spenning og strøm for henholdsvis en motstand $R = 8,0 \Omega$, en induktans $L = 0,45 \text{ mH}$ og en kapasitans $C = 240 \text{ pF}$ når vekselstrømmen har frekvensen $f = \omega/2\pi = 3400 \text{ Hz}$.

b)

En impedans (induktans) Z_L og en motstand R er koplet i parallell. Beregn resulterende impedans Z og dens fasevinkel α når $Z_L = X = 4,0 \Omega$ med fasevinkel $\alpha_L = 90^\circ$ og $R = 3,0 \Omega$. [Hint: Benytt enten viserdiagram eller komplekse tall for beregning.]